Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto
00102 EDUSKUNTA

Asia: **Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020**

Viite: HE 29/2019 vp, Luku 35.20

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Suomen Omakotiliitto on maamme pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien valtakunnallinen edunvalvonta- ja palvelujärjestö. **Omakotiliittoon kuuluu 250 vapaaehtoisvoimin toimivaa omakotiyhdistystä ja vapaa-ajan asukkaiden yhdistystä, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on 74.000 jäsentä**. Omakotiliitto on maamme 1,1 miljoonan pienkiinteistön omistajien ja 2,7 miljoonan asukkaan asialla. Lisäksi liitto ajaa maamme lähes 500.000 vapaa-ajan asunnon omistajien etua.

Ympäristöministeriön hallinnonala

Omakotiliitto ja jäsenet haluavat toimia yhdessä ilmastonmuuton hillitsemiseksi ja hyvän elinympäristön varjelemiseksi. Omakoti- ja vapaa-ajan asukkaat seuraavat tarkkaan asumismenoja ja siten mm. energian ja veden kulutusta sekä jätteiden määrää. Kotitaloudet mm. kierrättävät ja kompostoivat aktiivisesti. Pientaloasukkaat ovat ottaneet käyttöön erittäin merkittävän määrän ilmalämpöpumppuja ja myös muita lämpöpumppuja, ja selkeä innostus aurinkosähkön tuottamiseen on kasvanut. Ylipäätään asuntoja korjataan vuosittain yli 6,3 miljardilla eurolla (Tilastokeskus) ja tästä omakoti- ja paritalojen osuus on 3,4 mrd €. On myös huomioitava se, etteivät kaikki kotitaloudet pysty osallistumaan ja investoimaan esimerkiksi energiatehokkuuteen. Asumismenot ovat 1990-luvulta alkaen kasvaneet rajusti, enemmän mitä kansalaisten tulot. Nyt yleinen talouden kasvu on hidastumassa huomattavasti, pahentaen ennestään heikkoa taloustilanne useassa kotitaloudessa.

Omakotiliitto on erittäin huolissaan, että valtion budjetissa järjestöille ja ympäristöhoitoon tarkoitettuja avustuksia leikataan 200.000 eurolla, kokonaismäärän laskiessa 1.73 miljoonaan euroon (vuonna 2018 avustuksen määrä oli 2.435 m€ ja vuonna 2019 1.93 m€). Jo ennestään Omakotiliiton saama avustus on hyvin vähäinen. Ylipäätään Ympäristöministeriön hallinnonalan selvitysosassa korostetaan kohtuullisia asumismenoja elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä alueiden ja kansalaisten turvaamisessa. Omakotiliito esittääkin, että **avustusta tulee nostaa, huomioiden asumisen merkittävä vaikutus ilmastonmuutoksen torjunnassa ja luonnonvarojen käytössä**.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Ympäristöministeriön tavoitteiden, *hyvä elinympäristö ja monimuotoinen luonto, hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta* sekä *kestävä kaupunkikehitys*, ovat kannatettavia. On kuitenkin huomioitava, eri puolilla Suomea, kasvukeskuksissa ja haja-asutusaluilla, talouden tilanne ja elinolosuhteet ovat erilaisia:

> *Lähes 2,7 miljoonaa suomalaista eli puolet maamme väestöstä asuu pientaloissa. Useiden tutkimusten mukaan 60 – 80 % suomalaisista haluaa asua omakotitalossa. Asuminen on Suomessa kallista. Asumiseen käytetyt yksityiset kulutusmenot ovat kasvaneet tällä vuosikymmenellä noin 4,5 %:n vuosivauhtia ja kasvuennuste vuosille 2018-2020 on keskimäärin arviolta 2,1 prosenttia vuodessa. Asumisen kustannukset ovat suurimmat omakotitaloissa asuvilla, neljännes-viidennes perheen käytettävissä olevista tuloista. Heikoimmassa asemassa on öljylämmitteisessä omakotitalossa yksinelävä eläkeläisnainen, jonka tuloista asumisen osuus on kohta lähes 50 prosenttia! (Pellervon taloustutkimus PTT).*

Postiosoite
Suomen Omakotiliitto ry
Asemapäällikönkatu 12 B
00520 HELSINKI

Puhelin
Vaihde (09) 680 3710
Sähköposti: etunimi.sukunimi@omakotiliitto.fi

Internet
www.omakotiliitto.fi
www.facebook.com/Omakotiliitto
https://twitter.com/omakotiliitto

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja kannustavaa valtiovallan toimintaan. Tarvitaan rahoitusta viestintään, neuvontaan sekä avustuksiin.

Omakotiliitto esittää, että

1. **Eri asumismuotoja tulee valtion sääntelyssä kohdella yhdenvertaisesti**

   Omakotiliitto on toistuvasti huomauttanut valtiontalouden budjetin omakotitalorakentamisen vähintäänkin aliarvioivasta ilmoittamisesta (budjetin sivu 775): *"Viime vuosina voimakkaasti laskenut omakotitalojen rakentaminen on edelleen pysynyt varsin maltillisella tasolla*". Pientalorakentamisen määrä laski merkittävästi taantuman aikana, mutta esimerkiksi vuodesta 2015 omakotitaloja rakennettiin 5200 kappaletta, ja kun ennuste tälle vuodelle on 7000- 7500 omakotitaloa, on kasvu kuitenkin jopa 34-44 prosenttia.
   - **kiinteistöverotuksen verotusarvojen tulee olla yhdenmukaiset eri asumismuodoille uudessakin kiinteistöverotuksessa**
   - **varainsiirtoveroprosentit tulee yhtenäistää kaikille asumismuodoille**

2. **Pientalojen korjausavustusten määrä tulee kasvattaa**

   Hiilineutraalin yhteiskunnan saavuttaminen, esimerkiksi fossiilisista polttoaineista luopuminen edellyttää merkittäviä tukitoimia. Omakotiliitto esittää, **pientalojen korjausavustusten määrää tulee lisätä** ja tukeen oikeutettujen maksimitulorajoja tulee nostaa huomattavasti**.** Pientalojen energia-avustukset ovat osoittaneet tarpeellisuutensa, ja siksi **Omakotiliitto vaatii pientalojen energia-avustusjärjestelmän palauttamista.**

   Omakotiliitto kannattaa vahvasti hallituksen esitystä ottaa käyttöön avustukset (2,3 miljoonan euron määräraha) **kosteus- ja mikrobivaurioituneiden ja sisäilmaongelmaisten asuinrakennusten kuntotutkimuksiin ja tällaisten rakennusten perusparannusten suunnitteluun**. Liitto esittää, että avustuksesta tulee tehdä pysyvä, määrärahaa tulee korottaa sekä avustus tulee laventaa koskemaan heikossa taloudellisessa asemassa olevien kohdalla myös itse korjausrakentamista.

3. **Kotitalousvähennyksen leikkausta ei pidä toteuttaa**

   Pientalojen energia- ja korjausrakentamisen edistämiseksi viipymättä tulee **nostaa kotitalousvähennyksen määrä** 3000 euroon/henkilö **ja korvattava osuus** 60 %:iin **sekä vähennyksen kattavuutta laajentaa** myös suunnittelutyöhön**. Yksinasuvien kotitalousvähennyksen määrä tulee kaksinkertaistaa. Kotitalousvähennykseltä tulee poistaa omavastuuosuus.**

4. **Järjestöjen viestintä- ja neuvontatyön resursseja tulee lisätä**

   Tavoitteellisella ja kohdennetulla viestinnällä ja neuvonnalla saavutaan tuloksia. Tarvitaankin **puolueetonta intressivapaata** yhteiskunnan rahoittamaa **korjaus- ja energianeuvontaa pientaloasukkaille.**

5. **Ikääntyvien kotona-asumista tuettava**

   Ikääntyneiden henkiköiden kodin kunnostusavustuksen lisäksi tarvitaan valtiovallan tukea ja rahoitusta sekä suoraan yksinäville ikääntyville että kolmannen sektorin tuottamiin asumispalveluihin, kuten Omakotiliiton omakotitalkkaritoimintaan.

6. **Asumiskustannuksia voidaan hallita tasa-arvoisilla tukijärjestelmillä**

   Ratkaisuna kasvaneisiin asumismenoihin **tulee olla asukkaille monipuolisesti ja yhdenvertaisesti asumisen tukijärjestelmiä, joiden avulla taataan kohtuuhintaisen asumisen toteutuminen asukkaalle asunnon asumismuodosta ja hallintamuodosta riippumatta (omistusasumi-**

Postiosoite
Suomen Omakotiliitto ry
Asemapäällikönkatu 12 B
00520 HELSINKI

Puhelin
Vaihde (09) 680 3710
Sähköposti: etunimi.sukunimi@omakotiliitto.fi

Internet
www.omakotiliitto.fi
www.facebook.com/Omakotiliitto
https://twitter.com/omakotiliitto

nen/vuokra-asuminen). Asumistukia maksetaan jo lähes 2 mrd. euroa vuodessa. Myös omistusasunnoissa asuvien määrä asumistuen saajina on kasvussa. Niin kauan, kun ei pystytä tarjoamaan kohtuuhintaista asumista, asumistuen tuleekin aidosti koskea myös omakotitalossa asumista ja kiinteistön omistamista asumiskustannusten noustessa suhteessa käytettävissä olevien tulojen määrään.

7. Rahoituksen tulee olla yhdenvertaista

Suomessa yleisenä yhteiskunnallisena tavoitteena on taata kaikille yhtäläinen ja tasapuolinen mahdollisuus kohtuuhintaiseen asumiseen ja elämiseen riippumatta iästä, asumismuodosta, asuinpaikasta, asunnon lämmitystavasta, asunnon omistusmuodosta taikka muista syistä. Suomessa tarvitaan monipuolisesti erilaisia kohtuuhintaisia asumisen vaihtoehtoja.

Kansalaisten asumistoiveisiin ja tarpeisiin vastaamiseksi tarvitaan monipuolista kohtuuhintaista asumista asumismuodosta ja asunnon hallintamuodosta riippumatta. Niiden avulla mahdollistetaan kansalaisten asumistoiveiden toteutuminen**.** Siksi tarvitaan uusia keinoja, joilla mahdollistetaan kohtuuhintaisuus myös omistusasumisessa ja omakotitaloasumisessa**.** Maaltamuuton aikaan 1960-70 -luvulla kohtuuhintaisille omistusasunnoille oli ARAVA-lainoja. Yhdenvertaisuutta lisäsi lähes puolen miljoonan asunnon rakentaminen omistuskäyttöön keski- ja pienituloisille. Siten kaikilla oli mahdollisuus omakotitaloasukkaiksi. Nykyisin kyseiset keinot puuttuvat ja uusia keinoja pitäisi luoda nykyistä enemmän.

- **Omakotirakentajan asuntolainan valtiontakausta tulee korottaa erityisesti kasvukeskuksissa**
- **Asuntolainojen korkojen verovähennysoikeutta ei tule leikata.**

kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Ari Rehnfors
puheenjohtaja

Kaija Savolainen
toiminnanjohtaja

Postiosoite
Suomen Omakotiliitto ry
Asemapäällikönkatu 12 B
00520 HELSINKI

Puhelin
Vaihde (09) 680 3710
Sähköposti: etunimi.sukunimi@omakotiliitto.fi

Internet
www.omakotiliitto.fi
www.facebook.com/Omakotiliitto
https://twitter.com/omakotiliitto